

STRATEGIJA

RAZVOJA SISTEMA JAVNOG INFORMISANJA U REPUBLICI SRBIJI DO 2016. GODINE

("Sl. glasnik RS", br. 75/2011)

I UVOD

Strategijom razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine (u daljem tekstu: Strategija) utvrđuju se smernice razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine, sa osnovnim ciljem daljeg jačanja uspostavljenih demokratskih odnosa u toj oblasti.

Strategija je zasnovana na Ustavu Republike Srbije, na standardima, iskustvu i regulatornom okviru demokratskog sveta i najvažnijim opredeljenjima Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i Evropske unije sadržanim u dokumentima kojima su pravo na slobodu izražavanja i pristup informacijama i njihov slobodan protok i razmenu utvrđeni kao jedno od osnovnih ljudskih prava.

II ANALIZA STANJA U OBLASTI JAVNOG INFORMISANJA U REPUBLICI SRBIJI

1. Stanje regulative i nadležnost institucija

Sistem javnog informisanja u Republici Srbiji je na opšti i celovit način uređen sledećim zakonskim i podzakonskim aktima:

- 1) Zakon o javnom informisanju;
- 2) Zakon o radiodifuziji;
- 3) Zakon o potvrđivanju Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji;
- 4) Zakon o JP NA "Tanjug";
- 5) Zakon o JP NID "Panorama";
- 6) Uredba o Saveznoj javnoj ustanovi "Radio Jugoslavija";
- 7) Uredba o Saveznoj javnoj ustanovi "Jugoslovenski pregled";
- 8) Pravilnik o načinu privatizacije radio, odnosno televizijskih stanica lokalnih i regionalnih zajednica.

U pravnom sistemu Republike Srbije oblast javnog informisanja uređena je i određenim brojem drugih zakona koji u osnovi uređuju druge oblasti, ali imaju dodirne tačke i s javnim informisanjem, kao što su:

- 1) Zakon o lokalnoj samoupravi;
- 2) Zakon o glavnom gradu;

- 3) Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina;
- 4) Zakon o oglašavanju;
- 5) Zakon o obeležavanju dana žalosti na teritoriji Republike Srbije;
- 6) Zakon o privatizaciji;
- 7) Zakon o državnoj pomoći.

Iako se Ustavom Republike Srbije garantuje jedinstvenost pravnog poretka, praksa pokazuje da postoje situacije u kojima su zakonska rešenja koja uređuju oblast javnog informisanja u pravnoj koliziji, kao što su, primera radi, Zakon o javnom informisanju i Zakon o radiodifuziji, s jedne strane, i Zakon o lokalnoj samoupravi i Zakon o glavnom gradu, s druge strane. Usled takve neusaglašenosti zakona nastaju ozbiljni poremećaji u funkcionisanju sistema javnog informisanja.

Organi državne uprave zaduženi, posredno ili neposredno, za sistem javnog informisanja, nemaju odgovarajući kapacitet da u punoj meri ispunjavaju svoju, zakonom dodeljenu ulogu kontrole sprovođenja propisa. Činjenica je da su usled nekonzistentnosti regulative dva ili više državnih organa nadležni za vršenje nadzora nad sprovođenjem pojedinih propisa u oblasti sistema javnog informisanja, što u praksi stvara pravnu nesigurnost i doprinosi neefikasnosti kontrole.

Rešenja sadržana u pravnim aktima Saveta Evrope kojima se reguliše ova oblast uglavnom su implementirana u zakonodavstvo Republike Srbije. To su naročito:

- 1) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda;

- 2) Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima;
- 3) Rezolucija o pravu na odgovor;
- 4) Deklaracija o slobodi izražavanja i informisanja;
- 5) Deklaracija o slobodi izražavanja i informisanja;
- 6) Preporuka o medijskom pluralizmu i raznolikosti medijskog sadržaja;
- 7) Deklaracija o zaštiti uloge medija u demokratiji u kontekstu medijske koncentracije;
- 8) Preporuka o zaštiti novinara u situacijama sukoba i napetosti;
- 9) Preporuka o govoru mržnje;
- 10) Preporuka o medijima i promovisanju kulture tolerancije;
- 11) Preporuka o pravu novinara da ne otkriju svoje izvore informacija;
- 12) Deklaracija o ulozi medija civilnog društva u promovisanju društvene kohezije i međukulturnog dijaloga;
- 13) Deklaracija o pružanju informacija o krivičnim postupcima putem medija;
- 14) Preporuka o pružanju informacija koje se odnose na krivične postupke putem medija;
- 15) Deklaracija o slobodi političke rasprave u medijima

16) Preporuka o pravu na odgovor u novom medijskom okruženju.

Započeto je usklađivanje domaćih propisa s propisima Evropske unije koji uređuju ovu oblast i neophodno je ojačati kapacitete nadležnih institucija da se taj posao što pre dovede do kraja.

Propisi Evropske unije koji uređuju ovu oblast su:

- 1) Direktiva o audiovizuelnim medijskim uslugama (Direktiva AVMS);
- 2) Protokol o sistemu javnog emitovanja u zemljama članicama Evropske unije;
- 3) Komunikacija EK za primenu pravila državne pomoći javnom radiodifuznom servisu;
- 4) Odluka o programu medija;
- 5) Preporuka za zaštitu maloletnika;
- 6) Zaključak o principima audiovizuelne politike Zajednice;
- 7) Odluka o interaktivnom medijskom sadržaju;
- 8) Preporuka o zaštiti maloletnika i ljudskog dostojanstva;
- 9) Preporuka o razvoju konkurencije;
- 10) Rezolucija o pojačanoj razmeni informacija;

11) Zaključak o primeni preporuka za zaštitu maloletnika;

12) Preporuka Evropskog parlamenta i Saveta od 16. novembra 2005. o filmskom nasleđu i konkurentnosti srodnih industrijskih aktivnosti.

2. Pregled stanja u sredstvima javnog informisanja

U protekle dve decenije u Republici Srbiji na medijskom tržištu se pojavio izuzetno veliki broj javnih glasila. Primera radi, 2005. godine bilo je oko 1.200 elektronskih medija od kojih je oko 300 bilo u javnom vlasništvu. U tom periodu, mediji su finansirani neposredno iz budžeta ili donacijama koje su u stalnom opadanju od 2001. godine.

Doprinos neopravdano velikom broju medija u Republici Srbiji dali su u određenoj meri i piratski mediji, koji i danas postoje. Uvidom u podatke Republičke agencije za elektronske komunikacije utvrđeno je da, zaključno sa 1. julom 2011. godine, na području Republike Srbije 47 radio i devet televizijskih stanica emituje program bez dozvole, a da je u prethodnom periodu zatvoreno 160 radio i televizijskih stanica koje su bez dozvole emitovale program.

2.1. Elektronska javna glasila

Prema podacima Republičke radiodifuzne agencije iz avgusta 2011. godine, u Republici Srbiji dozvole za emitovanje poseduje: 321 radio stanica, od kojih je pet nacionalnih, jedna pokrajinska, 48 regionalnih i 267 lokalnih; 134 televizijske stanice, od kojih je šest nacionalnih, 30 regionalnih i 98 lokalnih.

Urušen ekonomski položaj medija, finansijska zavisnost, kao i neuspešno sprovedena privatizacija rezultirali su postojanjem velikog broja televizijskih i radio stanica s nekvalitetnom produkcijom, tabloidizacijom i autocenzurom.

Ključni izazov u narednom periodu jeste podizanje kvaliteta programa, jačanje civilnog sektora i stvaranje uslova da regionalni emiteri na ekonomski održiv način proizvode urednički nezavisan i profesionalan sadržaj, koji podstiče građane na aktivno učešće, kao i kvalitetan program namenjen lokalnim zajednicama, koji odslikava njihovo pravo na punu slobodu izražavanja i informisanosti.

Kvalitet programa, jačanje pluralizma i puna uređivačka nezavisnost mora se dalje razvijati i unapređivati.

Pored radija i televizije, kao tradicionalnih elektronskih javnih glasila, u Republici Srbiji je u poslednjoj deceniji povećan broj sredstava javnog informisanja koja svoj medijski sadržaj emituju posredstvom Interneta. Primetan je nedostatak propisa kojima se uređuje ta oblast. Statistički pregled internet medijskih izdanja u odnosu na teritorijalnu pokrivenost i strukturu kapitala pokazuje da je 2010. godine bilo 90 internet izdanja javnih glasila i da su sva bila u privatnom vlasništvu.

Usklađivanje propisa koji regulišu oblast radiodifuzije s Direktivom Evropske unije o audiovizuelnim medijskim uslugama je započeto.

2.2. Javni radiodifuzni servisi Radio-televizija Srbije i Radio-televizija Vojvodine

Od 2005. do 2007. godine JP RTS se transformisao iz državne radio-televizije u dva javna radiodifuzna servisa s programskim obavezama javnog servisa - Radiodifuznu ustanovu Radio-televizija Srbije (RTS) i Radiodifuznu ustanovu Radio-televizija Vojvodine (RTV).

Položaj i delatnost RTS uređeni su Zakonom o radiodifuziji i ostvaruju se putem Radio Beograda i Televizije Beograd, kao sredstava javnog informisanja, Muzičke produkcije, Produkcije gramofonskih ploča, poslovnih jedinica i drugih organizacionih celina odnosno oblika.

Upravni odbor RTS-a imenovala je Republička radiodifuzna agencija. Upravni odbor raspisuje konkurs i imenuje generalnog direktora RTS-a.

RTS ima dva analogna nacionalna televizijska kanala i jedan test kanal s digitalnom HD televizijom (televizija visoke rezolucije). RTS ima tri analogne nacionalne radio stanice.

RTS se finansira radio-televizijskom pretplatom i prihodima od prodaje reklamnog prostora (do šest minuta po satu, što je duplo manje od komercijalnih emitera).

RTV je uređena kao javni radiodifuzni servis, sa specifičnim zahtevima koje takav položaj nameće. RTV ima i posebnu odgovornost da emituje programe na manjinskim jezicima pošto značajan procenat stanovništva AP Vojvodine predstavljaju nacionalne manjine.

RTV pokriva teritoriju AP Vojvodine sa dva televizijska kanala i dve radio stanice. Jedan televizijski kanal je uglavnom namenjen emitovanju emisija posvećenih nacionalnim manjinama na teritoriji AP Vojvodine. RTV se finansira radio-televizijskom pretplatom (zakonom je predviđeno da RTV dobija 70% radio-televizijske pretplate prikupljene na teritoriji AP Vojvodine) i prihodima ostvarenim prodajom reklamnog prostora. Prema analizi gledanosti programa, gledanost RTS-a je značajno veća na području AP Vojvodine od RTV-a.

Ključni problem javnih servisa je niska naplata TV pretplate, a posledica toga je stalni nedostatak sredstava za kvalitetno ostvarivanje funkcija javnog servisa. Činjenica je da je Javni servis Srbije, s mesečnom pretplatom od 500 dinara (približno pet evra) po domaćinstvu, i naplatom koja varira od 40% do 70% jedan od najsiromašnijih javnih servisa u Evropi i regionu. Povećanjem ekonomske krize naplata TV pretplate je u stalnom padu i 2010. godine iznosila je oko 45%. Komercijalni prihodi Javnog servisa su takođe ograničeni i zakonom utvrđeni. S postojećim prilivom sredstava javni servisi, s velikim naporom, pokušavaju da očuvaju svoju društvenu funkciju.

Emisiona tehnika na teritoriji Republike Srbije je u izuzetno lošem stanju. Godinama nije obnavljana i veoma je zastarela, a veliki broj infrastrukturnih objekata je porušen u bombardovanju Srbije 1999. godine i još nije obnovljen. Odlukom Vlade, 2010. godine

formirano je JP "Emisiona tehnika i veze", što će olakšati rad emiterima programa. Do formiranja tog preduzeća, emisiona tehnika bila je u sastavu RTS i znatno je opterećivala njegov rad pošto je on održavao te objekte i tehniku u stanju upotrebljivosti.

2.3. Štampana javna glasila

Prema podacima Registra javnih glasila, koji se vodi pri Agenciji za privredne registre Republike Srbije, 2010. godine bilo je 517 registrovanih štampanih medija, od kojih je 390 nacionalnih, 69 regionalnih, a 58 lokalnih štampanih medija, a od toga je 20 dnevnih listova. Većina štampanih medija u Republici Srbiji nalazi se u finansijskim teškoćama. Štampani mediji, koji su imali problema s profitabilnošću i pre nastupanja ekonomske krize, usled sve veće upotrebe elektronskih medija kao sredstava informisanja, kao i razvoja internet izdanja, pretrpeli su najveći finansijski udarac. Tokom 2009. godine tiraž dnevnih listova pao je za približno 13% u odnosu na 2008. godinu, dok je pad tiraža nedeljnih i dvonedeljnih izdanja i do 21%.

Regularan prihod štampani mediji imaju od prodaje svojih publikacija čitaocima, kao i od prodaje reklamnog prostora. Prema podacima Asocijacije štampanih medija, 60-70% lokalne štampe je bilo u vlasništvu lokalnih samouprava, a samo 5 - 10% još nije privatizovano.

3. Privatizacija javnih glasila

Stupanjem na snagu Zakona o privatizaciji 2001. godine stvoren je pravni okvir da se sprovede sveobuhvatna privatizacija medija koji su u vlasništvu države. Takođe, u skladu sa odredbama Zakona o javnom informisanju, sredstva javnog informisanja čiji su osnivači država i teritorijalna autonomija, ili ustanova, odnosno preduzeće koje je u pretežnom delu u državnoj svojini ili koje se u celini ili pretežnim delom finansira iz javnih prihoda, a na koja se ne primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje oblast radio-difuzije, prestaju s radom u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona (24. april 2006. godine). Izuzetak je predviđen za novinske agencije. Zakon o javnom informisanju propisuje da država posebnim zakonom može osnovati novinsku agenciju. Zakon o

radiodifuziji predviđa da jedino RTS i RTV, kao ustanove javnog radiodifuznog servisa, mogu biti u državnoj svojini, ali u specifičnom statusu koji se utvrđuje zakonom. Navedene zakonske odredbe nikada nisu dosledno primenjene pa proces privatizacije sredstava javnog informisanja u Republici Srbiji još nije završen u potpunosti. Objektivne pravne smetnje su zakoni koji su naknadno donošeni, a koji sadrže rešenja koja nisu usaglašena sa Zakonom o javnom informisanju (postojanje kolizije Zakona o javnom informisanju i Zakona o radiodifuziji, s jedne strane, i Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o glavnom gradu, s druge strane; donošenje Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina i dr.).

Do sada sprovedena privatizacija javnih glasila nije dala očekivane rezultate. Od 109 javnih glasila koje je trebalo privatizovati (od toga 81 elektronsko javno glasilo i 28 štampanih javnih glasila), prema podacima Agencije za privatizaciju, privatizovano ih je 56, dok je za 37 obustavljen proces privatizacije na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi. Sedam javnih glasila je, odlukom osnivača (jedinice lokalne samouprave), prestalo da postoji, dok je devet javnih glasila neuspešno završilo aukcijsku prodaju.

Od 56 privatizovanih javnih glasila do sada je raskinuto 18 ugovora i ta javna glasila čekaju novu privatizaciju. Preostalih 36 privatizovanih javnih glasila, s nekoliko izuzetaka, posluju na ivici ekonomske održivosti i njihov opstanak je neizvestan.

4. Finansijska pomoć države

Kada je reč o finansijskoj podršci države medijskom sektoru, podaci pokazuju da je 2010. godine približan iznos državne pomoći bio 2.117.687 dinara (oko 21 milion evra), dok je za 2011. godinu opredeljeno približno 2.512.856.070 dinara (oko 25 miliona evra). Podaci su dobijeni na osnovu uvida u izdvojena sredstva na nivou Republike Srbije (približno pet miliona evra 2011. godine), Autonomne pokrajine Vojvodine (približno 3,5 miliona evra 2011. godine) i približno 90% lokalnih samouprava (približno 16,5 miliona evra 2011. godine).

Deo tih sredstava raspodeljuje se javnim preduzećima i ustanovama čije je postojanje utvrđeno zakonom (Zakon o JP NA "Tanjug", Zakon o JP NID "Panorama"). Deo sredstava se raspodeljuje putem konkursa za podsticanje razvoja javnog informisanja sufinansiranjem najboljih projekata i programa u toj oblasti.

S obzirom na to da ne postoji zakonom jasno utvrđen javni interes u toj oblasti, niti jasno utvrđeni kriterijumi i procedura za dodelu državne pomoći putem konkursa, primenjuju se opšti propisi i načela, zbog čega učesnici na konkursu mogu biti dovedeni u neravnopravan položaj.

Ministarstvo nadležno za sistem javnog informisanja, 2010. i 2011. godine raspisalo je konkurs:

- 1) za sufinansiranje projekata/programa u oblasti javnog informisanja;
- 2) za sufinansiranje projekata/programa elektronskih medija sa sedištem na Kosovu i Metohiji;
- 3) za sufinansiranje projekata/programa u oblasti informisanja osoba sa invaliditetom;
- 4) za sufinansiranje projekata/programa u oblasti informisanja srpskog naroda u zemljama Regiona;
- 5) za sufinansiranje projekata/programa u oblasti javnog informisanja na jezicima nacionalnih manjina.

Ukupan iznos sredstava opredeljen iz budžeta za te konkurse iznosio je 81.500.000 dinara za 2010. godinu i 96.000.000 dinara za 2011. godinu.

Problem predstavlja i činjenica da država nema jedinstvenu evidenciju utrošenih sredstava, kako na centralnom, tako i na pokrajinskom i lokalnom nivou, te je tačan obim i strukturu pomoći gotovo nemoguće utvrditi. Dodatno, nema efikasnog praćenja realizacije pomoći, procene njenih efekata i adekvatnog izveštavanja.

5. Javna preduzeća i ustanove iz oblasti javnog informisanja

Republika Srbija je osnivač dva javna preduzeća - JP NA "Tanjug" i JP NID "Panorama", kao i dve ustanove u oblasti informisanja - SJU "Radio Jugoslavija" i SJU "Jugoslovenski pregled".

Osnivačka prava nad JP NA "Tanjug", SJU "Radio Jugoslavija" i SJU "Jugoslovenski pregled" Vlada Republike Srbije preuzela je Odlukom o vršenju osnivačkih prava u javnim preduzećima, ustanovama i organizacijama na kojima je imala osnivačka prava Savezna Republika Jugoslavija ("Službeni glasnik RS", broj 49/06).

Položaj JP NA "Tanjug" regulisan je Zakonom o javnom preduzeću Novinska agencija "Tanjug" ("Službeni list SRJ", broj 11/95), kojim je utvrđeno da je JP NA "Tanjug" javno preduzeće u vlasništvu Republike Srbije. Osnovna delatnost te novinske agencije je obavljanje poslova od javnog interesa u oblasti javnog informisanja, kao što je proizvodnja, promet i emitovanje domaćim i stranim sredstvima informisanja i drugim korisnicima informacija o zbivanjima u zemlji i svetu, zatim obezbeđivanje i plasiranje informacija i drugih informativnih materijala za potrebe državnih organa o zbivanjima u zemlji i svetu, pružanje usluga državnim organima u oblasti novinsko-agencijske delatnosti, kao i pružanje profesionalnih usluga novinarima akreditovanim u zemlji.

U skladu s pravnim statusom, JP NA "Tanjug" ostvaruje približno 60% finansijskih sredstava iz budžeta Republike Srbije, dok preostalih 40% ostvaruje na tržištu.

Novinsko-izdavačko preduzeće "Panorama" osnovano je Zakonom o osnivanju Javnog preduzeća za novinsko-izdavačku delatnost "Panorama" ("Službeni glasnik RS", broj 80/92).

Osnovnu delatnost Novinsko-izdavačkog preduzeća "Panorama" čini izdavanje časopisa "Jedinstvo" na srpskom jeziku za informisanje na području Autonomne pokrajine Kosova i Metohije, izdavanje knjiga, izdavanje časopisa pod nazivom "Stremljenja", književna manifestacija - pesnički susreti "Lazar Vučković" u Gračanici.

Finansira se iz budžeta Republike Srbije.

SJU "Radio Jugoslavija" osnovana je Uredbom Savezne vlade Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik SRJ", broj 3/02).

SJU "Radio Jugoslavija" obavlja delatnosti od opšteg interesa, kao što su: proizvodnja i emitovanje programa za inostranstvo na srpskom jeziku, ali i na 11 stranih jezika, prenos i emitovanje radio programa mrežom predajnika, repetitora, satelita, kablovskim mrežama i drugim uređajima, proizvodnja programa koji se emituju posredstvom stranih radiodifuznih organizacija, razmena radio programa, saradnja sa odgovarajućim radiodifuznim organizacijama u zemlji i inostranstvu, pružanje tehničkih usluga i iznajmljivanje kapaciteta iz delatnosti radiodifuzije, osposobljavanje za delovanje u vreme ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja.

SJU "Jugoslovenski pregled" je osnovan Uredbom Savezne vlade Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik SRJ", broj 3/02).

SJU "Jugoslovenski pregled" obavlja delatnosti od opšteg interesa, kao što su: izdavanje časopisa "Jugoslovenski pregled" na srpskom i engleskom jeziku, izdavanje knjiga i publikacija od interesa za ostvarivanje informativne funkcije Republike Srbije,

prevođenje i izdavanje zakona i drugih propisa za potrebe državnih organa i organizacija, izrada stručnih tekstova za strane publikacije i časopise, međunarodna saradnja sa izdavačkim, naučnim, kulturnim i drugim organizacijama.

Obe ustanove se finansiraju iz budžeta Republike Srbije.

Osnivački akti gore navedenih subjekata još nisu promenjeni.

6. Transparentnost vlasničke strukture u sredstvima javnog informisanja i nedozvoljena koncentracija

Imajući u vidu značaj javnih glasila u stvaranju javnog mnjenja, nedozvoljeno objedinjavanje vlasništva suprotno je opštem interesu i onemogućava ostvarivanje zajamčenih prava građana na slobodu izražavanja i informisanost.

Zakon o javnom informisanju radi zaštite načela slobodne utakmice i pluralizma ideja i mišljenja zabranjuje svaki vid monopola u oblasti javnog informisanja, a Zakon o radiodifuziji detaljnije uređuje medijsku koncentraciju u oblasti elektronskih medija. Medijsku koncentraciju u oblasti elektronskih medija prati Republička radiodifuzna agencija.

Zakon o javnom informisanju uvodi Registar javnih glasila, koji je bitan preduslov za utvrđivanje vlasničke strukture u javnim glasilima i praćenje postojanja nedozvoljene medijske koncentracije. Agencija za privredne registre vodi Registar javnih glasila. Nedostatak je to što Zakon nije dovoljno i jasno precizirao način vođenja Registra i odredio podatke koji se evidentiraju, što praktično onemogućava utvrđivanje vlasničke strukture u javnim glasilima.

Iako zakonodavstvo u određenom stepenu predviđa tzv. antimonopolizam u sferi sistema javnog informisanja, ta oblast nije uređena sistematski i sveobuhvatno. Posledice neadekvatnog uređenja te oblasti su: nemogućnost uvida u vlasničku strukturu javnih glasila, moguće postojanje nedozvoljene medijske koncentracije, koju je teško pratiti, kao i narušavanje pluralizma medija.

7. Samoregulatorna tela, profesionalna i poslovna udruženja i asocijacije

U Republici Srbiji, od samoregulatornih tela, deluje samo Savet za štampu. Savet za štampu osnovan je početkom 2010. godine, u skladu sa Zakonom o udruženjima ("Službeni glasnik RS", broj 51/09). Savet je ustanovljen kao nezavisno, samoregulatorno telo koje čine predstavnici medijske industrije i profesionalnih novinarskih udruženja. Komisiju za žalbe Saveta za štampu čine predstavnici medijske industrije, profesionalnih novinarskih udruženja i predstavnici javnosti. Osnovna uloga je u praćenju poštovanja Kodeksa novinara Srbije u štampanim medijima i rešavanje predstavki pojedinaca i organizacija povodom konkretnih sadržaja štampanih medija, posredovanja između oštećenih pojedinaca, organizacija i redakcija i iznošenje javnih opomena u slučajevima kada je konstatovano kršenje etičkih standarda utvrđenih Kodeksom novinara Srbije, zatim obučavanje za postupanje u skladu s Kodeksom novinara Srbije i jačanje ugleda medija, kao i objavljivanje mišljenja i odluka u štampanim sredstvima javnog informisanja. Veliki problem je finansiranje Saveta za štampu. Sredstva koja se prikupljaju iz članarine nisu dovoljna za njegov rad.

Takva samoregulatorna tela ne postoje za oblast elektronskih medija.

U Republici Srbiji je osnovano i radi više profesionalnih udruženja novinara, koja se pretežno finansiraju iz sopstvenih sredstava (članarine) i donacija. Osnovna funkcija tih udruženja je promovisanje slobodnog i nezavisnog novinarstva i pluralizma, kao i unapređenje profesionalnih i etičkih standarda u oblasti novinarstva i medija uopšte, zaštita prava i interesa novinara, kao i zaštita javnosti od medijskih zloupotreba i promovisanje etički odgovornog novinarstva. Takođe, jedna od važnih uloga tih udruženja je i pozitivan uticaj na sva bitna pitanja iz oblasti javnog informisanja, kao i na proces određivanja strateške politike države u oblasti razvoja sistema javnog informisanja, odnosno donošenja propisa iz te oblasti.

Sistem samoregulacije nije dovoljno razvijen. Kao jedna od posledica javlja se i vođenje velikog broja sudskih postupaka u ovoj oblasti, a koji bi mogli biti brže rešavani unutrašnjom arbitražom ako bi samoregulatorna tela funkcionisala.

8. Prelazak sa analognog na digitalno emitovanje programa

Okvir za digitalizaciju elektronskih medija je dat Strategijom za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa u Republici Srbiji koju je donela Vlada 2009. godine. Tim dokumentom su utvrđene osnovne strateške smernice za uvođenje digitalnog i gašenje analognog televizijskog i radio programa u Republici Srbiji, kojim će se na adekvatan način ostvariti osnovni nacionalni interes u oblasti uvođenja i razvoja digitalnih elektronskih komunikacija.

Od digitalizacije televizijskog sistema u Republici Srbiji kroz multiplekse (veći broj digitalnih frekvencija) očekuje se ponuda više kanala za distribuciju na nacionalnom nivou, ali samim tim i manji broj kanala na lokalnom nivou. Digitalni sistem distribucije bi podstakao centralizaciju na regionalnom nivou umrežavanjem, ili zajedničkim korišćenjem prenosnih kanala. Za radio je i dalje neizvesno kada će biti moguća njegova potpuna digitalizacija.

9. Medijska pismenost

Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva koristilo je budžetska sredstva 2010. godine namenjena za medijsku pismenost, isključivo za sufinansiranje projekata koji doprinose razvoju medijske pismenosti, uvođenju novih informacionih i komunikacionih tehnologija (u daljem tekstu: IKT) i koji značajno doprinose informisanju i obrazovanju dece i mladih u tom domenu. Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine, kao prioriteta utvrđuje, potrebu da IKT čini deo obrazovnih programa da bi se razvili ljudski resursi u toj oblasti, kao i da se zaštiti intelektualna svojina softvera i digitalnih sadržaja, da se kulturnim i naučnim digitalnim sadržajima obezbedi slobodan jednostavan pristup u što većoj meri i da se razvije informaciona bezbednost.

Može se konstatovati nizak nivo medijske pismenosti i neophodnost da država više učini na tom polju. U procesu pristupanja Evropskoj uniji, potrebno je da se podigne nivo medijske pismenosti građana Republike Srbije, kao i svih učesnika u sektoru medija

radi stvaranja društva u koje su uključeni svi njegovi članovi i jačanja prava na informisanje, slobode izražavanja i slobode protoka informacija.

10. Medijski servisi na novim tehnološkim platformama

Ubrzan razvoj tehnologije i pojava novih sredstava komunikacija u sferi javnog informisanja ne treba da utiču na njegovu osnovnu svrhu, u smislu pružanja ili širenja informacija, analiza, komentara, mišljenja i programa različitog sadržaja, a pre svega sadržaja od javnog interesa.

Potrebno je zakonom uspostaviti jasne kriterijume za razlikovanje medija i usluga nalik medijskim od novih vidova lične komunikacije (usklađivanjem sa Direktivom AVMS). Osnovna prava i slobode, a naročito pravo na slobodu izražavanja i informisanja i sloboda sredstava javnog informisanja koja iz toga proizlazi moraju se unaprediti i zaštititi bez obzira na promene u medijskom prostoru. Sloboda izražavanja i informisanja za sobom povlači i određene obaveze i odgovornosti i u izvesnim slučajevima ona može da podleže ograničenjima koja su zakonom propisana i koja su potrebna u demokratskom društvu.

III CILJEVI STRATEGIJE

Cilj Strategije je da utvrdi najvažnije pravce razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji i delova tog sistema da bi razvoj slobode medija i medijskog tržišta doprineo daljem jačanju demokratskih odnosa u društvu. Unapređenje sistema javnog informisanja podrazumeva i usaglašavanje domaćeg pravnog okvira i prakse s međunarodnim i evropskim regulatornim okvirom i iskustvom, obavezu države da ih poštuje i primeni, kao i jačanje kapaciteta i obavezu svih učesnika u procesu javnog informisanja da rade u javnom interesu, za dobrobit građana i svih društvenih grupa.

Republika Srbija ovom strategijom definiše javni interes, ulogu države u sistemu javnog informisanja, položaj i ulogu javnih glasila u demokratskom društvu, vlasništvo u javnim glasilima i posebnu pažnju posvećuje javnosti vlasništva i medijskoj koncentraciji. Strategija definiše i ulogu štampanih javnih glasila i novinskih agencija, uslove za dalji razvoj elektronskih medija i medija na novim tehnološkim platformama, kao i poseban položaj javnog servisa u sistemu javnog informisanja.

1. Javni interes

Javni interes predstavlja ostvarivanje prava javnosti da bude obaveštena. Slobodan razvoj nezavisnih, profesionalnih medija i medijskog sistema treba da omogući najšire zadovoljavanje potreba građana Republike Srbije, bez diskriminacije, za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života: politike, privrede, kulture, umetnosti, obrazovanja, ekologije, sporta, razonode itd. U javnom interesu je da se obezbede raznovrsni i kvalitetni medijski sadržaji za sve pojedince i društvene grupe: profesionalne, starosne, obrazovne, kao i sve manjinske grupe: etničke, religijske, jezičke i seksualne, grupe sa posebnim potrebama i druge.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja proizvodnja i objavljivanje u javnim glasilima:

- 1) opštih informativnih medijskih sadržaja,
- 2) specijalizovanih medijskih sadržaja iz politike, kulture, obrazovanja, religije, ekonomije, razonode i drugih pitanja od značaja za život i rad građana,
- 3) opštih informativnih i specijalizovanih medijskih sadržaja od značaja za život i rad građana u lokalnim i regionalnim zajednicama,
- 4) medijskih sadržaja namenjenih deci i mladima,

5) medijskih sadržaja od značaja za očuvanje kulturne baštine i medijskih sadržaja kojima se promoviše kulturno i umetničko stvaralaštvo i rad ustanova kulture,

6) sadržaja istraživačkog novinarstva i drugih složenih novinarskih formi,

7) originalnih audiovizuelnih i radiofonskih dela na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina,

pod uslovom da je proizvodnja i objavljivanje takvih sadržaja od značaja za:

- ostvarivanje prava na informisanje na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina,

- očuvanje i unapređenje pluralizma medija i raznovrsnosti medijskih sadržaja,

- razvoj medijske pismenosti,

- očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda, nacionalnih manjina i etničkih grupa koje žive u Republici Srbiji,

- kreativnost i stvaralaštvo u medijima,

- razvoj nauke i unapređenje obrazovanja na svim nivoima, uključujući i obrazovanje odraslih,

- promociju vladavine prava i socijalne pravde, načela građanske demokratije, ljudskih i manjinskih prava i sloboda i pripadnosti evropskim principima i vrednostima.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja unapređenje medijskog i novinarskog profesionalizma, stručno usavršavanje novinara i urednika, podsticanje na novinarsku autonomiju i samoregulaciju u medijima, unapređenje medijske pismenosti i istraživanja u oblasti medija.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja proizvodnja i objavljivanje medijskih sadržaja namenjenih slepim i slabovidim osobama, osobama oštećenog sluha i drugim osobama sa posebnim potrebama, kao i razvoj i unapređenje tehničke infrastrukture koja bi takvim osobama olakšala pristup medijskim sadržajima.

Javni interes treba da se utvrdi zakonom kojim se uređuje oblast javnog informisanja.

2. Uloga države

Republika Srbija poštuje i jemči slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu medija i prava na obaveštenost.

Prihvatajući najviše međunarodne standarde i regulatorni okvir Saveta Evrope i Evropske unije, Republika Srbija će usaglasiti svoje medijske zakone sa evropskim dokumentima (a prioritetno s Direktivom AVMS) koji se odnose na oblast medija i javnog informisanja i doneti propise koji u toj oblasti nedostaju.

Republika Srbija će otkloniti protivrečnosti u svom zakonodavstvu i unaprediti zaštitu slobodnog protoka informacija i slobodu izražavanja, nezavisnosti i uređivačke autonomije medija i medijski pluralizam.

Republika Srbija će unapređivati uslove za istinitu, potpunu i blagovremenu obaveštenost građana o pitanjima od javnog značaja i biće otvorena za izveštavanje javnih glasila o tim pitanjima pod nediskriminatornim uslovima.

Republika Srbija će obezbediti siguran i javan finansijski okvir za funkcionisanje javnih radio-televizijskih servisa radi ostvarivanja njihovih zadataka.

Republika Srbija će unapređivati otvorenost institucionalnih izvora informacija i dostupnost informacija od javnog značaja.

Republika Srbija će podsticati razvoj medijskog tržišta, stvarajući nediskriminatorne uslove za zdravu konkurenciju u medijskoj industriji i njen održivi razvoj.

Republika Srbija će stvoriti ambijent za nezavisan, autonoman, profesionalan i održiv rad javnih glasila, koja poštuju najširi korpus ljudskih prava i koja su sposobna da doprinesu punom učešću građana u društvenom, političkom i kulturnom životu.

Republika Srbija će poboljšati uslove za zaštitu celokupnog korpusa ljudskih prava u sferi javnog informisanja, posebno prava dece, mladih i grupa sa posebnim potrebama. Takav odnos biće i u brizi za ljudsko dostojanstvo i ostvarivanje ličnih prava u oblasti javnog informisanja.

Republika Srbija će obezbediti javnost vlasništva nad javnim glasilima i sprečiti prekomernu vlasničku koncentraciju, kojom se ostvaruje vladajući ili pretežni uticaj na javno mnjenje.

Republika Srbija je obavezna da suzbija pirateriju, štiti autorska i srodna prava, jača medijsku pismenost, stvara nediskriminatorne uslove za razvoj IKT za unapređenje prava na izražavanje, traženje, primanje i prenos informacija i ideja bez obzira na granice.

Republika Srbija će poboljšanjem regulatornog okvira i raznim oblicima državne pomoći podsticati unapređenje medijskog i novinarskog profesionalizma, novinarske autonomije, obrazovanja i stručnog usavršavanja novinara i urednika, kao i bolji ekonomski položaj novinara i zaposlenih u medijskom sektoru.

Republika Srbija radi na prelasku sa analognog na digitalno emitovanje programa, u okviru međunarodno prihvaćenih rokova.

Republika Srbija je dužna da uspostavi regulatorni okvir kojim se garantuje nezavisan, javan, efikasan i odgovoran rad nezavisnog regulatornog tela iz oblasti radio-difuzije i ohrabruje osnivanje i rad tela samoregulacije u oblasti javnog informisanja.

U cilju zaštite interesa javnosti i legitimnih potreba građana u oblasti javnog informisanja, Republika Srbija će obezbeđivati pomoć i podršku medijskim sadržajima kojima se ostvaruje javni interes, uključujući i informisanje na regionalnom i lokalnom nivou, medijskih sadržaja kojima se ostvaruju prava manjinskih zajednica na informisanje na sopstvenom jeziku, lica sa invaliditetom i pripadnika srpskog naroda u regionu, u skladu s propisima kojima se reguliše kontrola državne pomoći. Ta pomoć i podrška moraju da budu potpuno javni i na osnovu jasnih nediskriminatornih kriterijuma koji medije dovode u ravnopravan položaj.

Republika Srbija će posebnu pažnju posvetiti otklanjanju sukoba nadležnosti dva ili više organa nad sprovođenjem propisa, kao i jačanju kapaciteta kako bi u punoj meri omogućila kontrolu sprovođenja propisa.

3. Uloga javnih glasila

Osnovna uloga javnih glasila je da, uvažavajući zakonske odredbe, kao i principe slobode izražavanja i slobodnog protoka informacija, profesionalne i etičke zahteve objektivnosti, istinitosti, uravnoteženosti i poštovanja ljudskog dostojanstva, pripremaju i pravovremeno objavljuju medijske sadržaje kojima se zadovoljavaju najšira interesovanja i potrebe građana.

4. Vlasništvo nad javnim glasilima

Opređenje države je da ne bude vlasnik javnih glasila.

Država, teritorijalna autonomija i jedinica lokalna samouprava, kao ni ustanova, preduzeće i drugo pravno lice koje je u celini ili delimično u državnoj svojini ili koje se u celini ili pretežnim delom finansira iz javnih prihoda, prema zakonu kojim se uređuje oblast javnog informisanja, ne može biti, ni neposredno ni posredno, osnivač javnih glasila.

Da bi se osigurao javni interes na području javnog informisanja, država može biti osnivač nacionalnih, pokrajinskih i regionalnih javnih radio-televizijskih servisa.

Država može biti osnivač javnog glasila na srpskom jeziku za potrebe stanovništva Kosova i Metohije.

Država može biti osnivač specifičnih glasila koja su u funkciji bližeg informisanja i upoznavanja građana s radom državnih organa i javnih preduzeća (internet portal, skupštinski kanal i dr.).

Nacionalni saveti nacionalnih manjina mogu biti osnivači javnih glasila na jeziku nacionalne manjine za koju su osnovani.

5. Javni radio i televizijski servisi

Ustanove javnih radio i televizijskih servisa, kao medijske organizacije koje ostvaruju javni interes, moraju ravnopravno da zadovoljavaju informativne i komunikacione potrebe pojedinaca i svih društvenih grupa. Kao kohezioni i integracioni faktor društva, javni servisi moraju u potpunosti da budu izvor nepristrasnih i nezavisnih informacija, inovativnog i raznovrsnog sadržaja, koji je u skladu s najvišim etičkim standardima i standardima kvaliteta programa ili programskih sadržaja i tako postanu referentna tačka za informisanje javnosti.

6. Medijska pismenost

Medijska pismenost je od osnovnog značaja za sve članove društva, bez obzira na životno doba u kome su, i veoma je važan faktor za aktivan građanski život u informacionom društvu. Republika Srbija će podsticati razvoj medijske pismenosti razvijanjem individualnih sposobnosti građana da koriste, razumeju i kritički vrednuju različite aspekte javnih glasila i medijskih sadržaja, kao i jačanjem pozitivnog uticaja na faktore okruženja (podsticanje na medijsko obrazovanje, dostupnost raznovrsnih medija i medijskih sadržaja i dr.).

7. Medijski pluralizam

Republika Srbija će podržati razvoj medijskog pluralizma koji podrazumeva raznolikost vlasništva, izvora informacija i medijskih sadržaja. Očuvanje i unapređenje medijskog pluralizma podrazumeva mere koje građanima omogućavaju pristup različitim izvorima informacija, mišljenja i medijskih sadržaja koji im pomažu da oforme sopstveno mišljenje i odupru se uticaju dominantnog mišljenja stvorenog u centrima moći.

Republika Srbija će uskladiti zakone koji se odnose na medije na takav način da medijski pluralizam na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou ne bude ugrožen.

Republika Srbija će pratiti razvoj medija na novim tehnološkim platformama i preduzimati mere koje podstiču očuvanje i jačanje medijskog pluralizma i raznovrsnost medijskog sadržaja.

IV VLASNIŠTVO

1. Povlačenje države iz vlasništva nad javnim glasilima

Republika Srbija će se povući iz vlasništva nad svim javnim glasilima osim iz vlasništva nad javnim glasilima za koje će zakonom biti predviđeno drugačije (odjeljak III tačka 4. ove strategije). Država će se povući iz vlasništva nad javnim glasilima primenom zakonskih odredaba koje su u skladu sa ovim ciljem, kao i izmenom i ukidanjem zakona ili odredaba koji nisu usklađeni sa ovim ciljem.

U rokovima predviđenim Strategijom, povlačenje države iz vlasništva podrazumeva vlasničku transformaciju, privatizacijom pravnih lica koja su osnivači javnih glasila, u kojima je država većinski ili manjinski vlasnik i/ili konverzijom državnog vlasništva u akcije i njihov prenos bez naknade, u skladu s propisima koji uređuju oblast privatizacije, kao i na drugi način u skladu sa zakonom.

Do izlaska države iz vlasničke strukture u medijima, u rokovima predviđenim Strategijom, ti mediji su dužni da postupaju u skladu s javnim interesom, uz potpunu uređivačku nezavisnost.

2. Javnost vlasništva

Podaci o vlasništvu u javnim glasilima su javni. Mora se znati stvarni vlasnik pravnog lica koje je osnivač javnog glasila i poreklo kapitala uloženog u javna glasila. Republika Srbija će unaprediti i dosledno primeniti zakonsku regulativu kojom će se obezbediti javnost vlasništva i dostupnost:

- 1) informacija o fizičkim ili pravnim licima koja učestvuju u njihovoj vlasničkoj strukturi, uključujući i informacije o prirodi i obimu tog učešća, kao i o krajnjim vlasnicima tog učešća,
- 2) informacije o prirodi i obimu učešća koje ista fizička ili pravna lica imaju u drugim javnim glasilima i privrednim društvima aktivnim u medijskom sektoru i drugim privrednim granama,
- 3) informacije o drugim fizičkim ili pravnim licima koja bi mogla značajno da utiču na uređivačku politiku,

4) informacije o merama državne pomoći koju javna glasila koriste,

vodeći računa o tome da obim u kome se javna dostupnost takvih podataka obezbeđuje bude srazmerna javnom interesu i usklađena sa propisima koji uređuju zaštitu podataka o ličnosti.

3. Medijska koncentracija

U interesu očuvanja medijskog pluralizama i raznovrsnosti medijskog sadržaja, Republika Srbija će usklađivanjem domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije sprečavati nedozvoljenu medijsku koncentraciju.

Komisija za zaštitu konkurencije ocenjivaće dozvoljenost medijske koncentracije u skladu sa zakonom i na osnovu relevantnih podataka dobijenih od nadležnih tela.

V JAVNA GLASILA

1. Štampana javna glasila i novinske agencije

S obzirom na tešku ekonomsku situaciju, postojanje velikog broja štampanih javnih glasila s malim tiražom, kao i na činjenicu da se u Republici Srbiji ne proizvodi nijedan proizvod neophodan za rad štampanih javnih glasila (štampane mašine, papir, boje, filmovi i dr.), Republika Srbija će razmotriti mogućnost davanja olakšica za uvoz te robe, mogućnost značajnog smanjivanja poreza na dodatu vrednost (PDV) na prodaju štampanih javnih glasila i servisa vesti novinskih agencija, kao i mogućnost uvođenja mere pozitivne diskriminacije u korist štampanih javnih glasila.

Republika Srbija će stvoriti uslove za podsticanje oditovanja tiraža štampanih javnih glasila.

Republika Srbija i jedinice lokalne samouprave će, kao oglašivači, na svim nivoima na javan i nediskriminatoran način raspodeljivati oglase (javni pozivi, konkursi, oglasi itd.) u skladu s javnim interesom jednako tretirajući medije u privatnom vlasništvu i delimičnom i potpunom vlasništvu države. Oglašavanje države, odnosno njenih organa biće efikasno uređeno pravilima učestvovanja na javnim konkursima, kojima će se sprečiti koncentracija oglasnih budžeta, odnosno njihova monopolizacija od strane pojedinih medija ili agencija za oglašavanje, te tako sprečiti i mogući uticaj države na profesionalni i finansijski integritet medija.

Republika Srbija će zakonodavnim okvirom onemogućiti istovremeno vlasništvo nad štampanim javnim glasilima i distributivnom i prodajnom mrežom.

Republika Srbija će projektnim finansiranjem obezbediti sredstva za sadržaj od javnog interesa koji produkuje štampa u cilju podsticanja raznovrsnosti mišljenja i prava stanovništva na sadržaje koji samo u tržišnim uslovima ne bi bili održivi. To se odnosi i na glasila na jezicima nacionalnih manjina, koje treba sufinansirati iz budžeta po detaljno utvrđenim kriterijumima.

U cilju blagovremenog i kvalitetnog informisanja stanovništva na Kosovu i Metohiji, Republika Srbija zadržava osnivačka prava nad Javnim preduzećem za novinsko-izdavačku delatnost "Panorama" u okviru kojeg izlazi nedeljno javno glasilo "Jedinstvo".

U skladu sa strateškim opredeljenjem izlaska države iz vlasništva nad javnim glasilima, utvrđenim u odeljku IV tačka 1. ove strategije, Republika Srbija će izvršiti vlasničku transformaciju JP NA "Tanjug" u roku predviđenom Akcionim planom (odeljak IX Strategije), u skladu sa zakonom.

Republika Srbija će obezbediti regulatorni okvir za ravnopravan položaj svih novinskih agencija, u skladu s pravilima zaštite konkurencije i dodele državne pomoći. To podrazumeva da će država i pre vlasničke transformacije JP NA "Tanjug" obezbediti uslove za konkurentno poslovanje na tržištu agencijskih usluga, vodeći računa o tome da JP NA "Tanjug" ne dovodi u neravnopravan položaj druge agencije.

Država će sprovođenjem konkursa, sufinansiranjem medijskih sadržaja u javnom interesu i kupovinom agencijskih servisa za sopstvene potrebe podsticati razvoj novinskih agencija.

Konkursi i javne nabavke moraju biti javni i s precizno utvrđenom procedurom i kriterijumima i pod nediskriminatornim uslovima za sve štampane medije i novinske agencije opšteg ili specijalizovanog tipa koje za to ispunjavaju produkcijske i zakonske uslove.

2. Elektronska javna glasila

Republika Srbija će reformisati pravni okvir iz oblasti radio-difuzije, imajući u vidu obavezujuće pravne instrumente Evropske unije i očekivani prelazak sa analognog na digitalno zemaljsko emitovanje programa i jasno će utvrditi ulogu, prava i obaveze svih učesnika u lancu proizvodnje i distribucije audio-vizuelnih medijskih sadržaja.

Reformisani pravni okvir omogućiće javan postupak izdavanja dozvola, na platformski neutralnoj osnovi i na zahtev pružalaca sadržaja, pod unapred propisanim i nediskriminatornim uslovima, prilagođenim vrsti usluge, linearne ili nelinearne, koju podnosioc zahteva namerava da pruža. Dozvola kojom se stiče pravo pružanja medijske usluge zemaljskim digitalnim, odnosno analognim emitovanjem pre očekivanog potpunog prelaska na digitalno zemaljsko emitovanje, izdaje se na javnom konkursu.

Prilikom prelaska sa analognog na digitalno emitovanje programa, svim imaozima važećih dozvola za emitovanje programa obezbediće se mesto u multipleksu.

Republika Srbija neće nakon prelaska na digitalno emitovanje programa ograničiti broj dozvola koje će se izdavati. Uočeni problem broja izdatih dozvola za zemaljsko emitovanje programa, koji prevazilazi mogućnosti tržišta i ne doprinosi zadovoljavanju potreba građana za kvalitetnim i raznovrsnim programskim sadržajima, rešavaće merama koje će stimulisati konsolidaciju tržišta, u meri koja

neće dovesti do nedozvoljene medijske koncentracije i uslovljavanjem produžavanja važenja izdatih dozvola zasnovanim na vrednovanju programskih sadržaja jasno utvrđenim i merljivim kriterijumima.

Izdavanju novih dozvola za zemaljsko digitalno emitovanje programa prethodiće, reformisanim pravnim okvirom, uređene procedure. U skladu s tim procedurama će se, na osnovu sagledavanja potreba građana i društvenih grupa za medijskim sadržajima i sveobuhvatne analize tržišta i uticaja licenciranja novih pružalaca sadržaja na tržište, odlučivati o zonama pokrivanja i broju i vrsti programa za koje se izdaju nove dozvole. Iste procedure primenjivaće se i ako ustanove javnih servisa podnesu zahteva za širenje svoje programske ponude.

Republika Srbija će reformisanim pravnim okvirom snažno garantovati pravo građana na širok izbor medijskih sadržaja tako što će obezbediti različite platforme za njihovu distribuciju (satelitski, kablovsko-distributivni i zemaljski prenos i dr.). Jasnim pravilima utvrdiće se obaveza dominantnim operatorima platformi da prenose određeni sadržaj (*must carry*) i obaveza dominantnim pružaocima medijskih usluga da svoje sadržaje nude operatorima pod nediskriminatornim uslovima.

Prava i obaveze operatora mreža za distribuciju medijskih sadržaja (kablovski operatori) detaljno će se regulisati zakonom. U cilju ostvarivanja javnog interesa u oblasti informisanja, od značaja za život i rad građana u lokalnim i regionalnim zajednicama, zakonom će se propisati srazmerne minimalne kvote lokalnih i regionalnih programa medija koji imaju dozvole regulatorne agencije.

Republika Srbija će garantovati slobodnu konkurenciju na tržištu elektronskih javnih glasila. Suzbijaće restriktivne sporazume zabranjene propisima o zaštiti konkurencije, bilo da su oni horizontalni, između samih medija, ili vertikalni, između medija i posrednika na tržištu oglašavanja, ili između medija i operatora platformi za distribuciju medijskih sadržaja.

Republika Srbija će obezbediti dosledno poštovanje zakona koji se odnose na oglašavanje, uz istovremenu liberalizaciju tih propisa, u meri u kojoj je to u skladu s međunarodnom praksom i međunarodno preuzetim obavezama.

Republika Srbija će omogućiti komercijalnim elektronskim javnim glasilima da u skladu s propisima kojima se reguliše kontrola državne pomoći, pod javnim i nediskriminatornim uslovima učestvuju na javnim konkursima za finansiranje sadržaja i usluga koji odgovaraju evropskim standardima javnog servisa.

Proizvodi elektronskih medija, kao i dela proizvedena za potrebe elektronskih medija imaju veliki značaj za kulturnu, privrednu i političku istoriju Srbije, pa je neophodno da se uspostavi sistem njihove trajne zaštite, obrade i arhiviranja, sličan onome koji se primenjuje za štampane medije.

S obzirom na to da se u Republici Srbiji ne proizvode osnovna sredstva i repromaterijal neophodan za rad elektronskih javnih glasila (kamere, mikrofoni i dr.), razmotriće mogućnost uvođenja olakšica za uvoz te robe.

3. Javni radio i televizijski servisi

3.1. Programske funkcije

Obaveze i funkcije javnog radio i televizijskog servisa (u daljnjem tekstu: javni RTV servis) ostvaruju javni RTV servisi na republičkom, pokrajinskom i regionalnom nivou. Programske sadržaje i usluge koji odgovaraju evropskim standardima javnog servisa mogu pružati i komercijalne radio i televizijske stanice.

Javni RTV servisi obavezni su da stalno unapređuju ostvarivanje programskih funkcija u okviru datih mogućnosti. To se pre svega odnosi na raznovrsnost i kvalitet sadržaja, posebno obrazovnog, kulturnog, dečjeg i religijskog, kao i programa posvećenog manjinskim zajednicama, udruženjima građana, odnosno organizacijama i aktivnostima civilnog društva.

Javni RTV servisi treba da postanu okvir za javnu debatu o svim važnim društvenim pitanjima, da omoguće slobodno izražavanje mišljenja i obezbede javnu kontrolu društvenih i političkih procesa, uz potpuno distanciranje od uticaja političkih, ekonomskih i drugih centara moći.

Javni RTV servisi će na potpuno javan način organizovati javne konkurse za nabavku proizvoda nezavisnih radio i televizijskih produkcija u skladu sa zakonom i o tome će obaveštavati zainteresovane učesnike i javnost.

3.2. Nezavisnost javnih RTV servisa

Javni RTV servisi su nezavisni u obavljanju svojih funkcija, što im se garantuje zakonom.

Niko ne sme da utiče na sadržaje javnih RTV servisa i ograničava njihovu nezavisnost i samostalnost.

Nezavisnost i samostalnost javnih RTV servisa ne sme biti ugrožena ni na koji način, pa ni finansiranjem.

3.3. Finansiranje javnih RTV servisa

U Republici Srbiji će biti obezbeđeni potrebni uslovi za rad i stabilni izvori finansiranja javnih RTV servisa.

Osnovni oblik finansiranja RTS i RTV je pretplata. Mogući su i komercijalni prihodi u skladu sa zakonom, kao i dodatno sufinansiranje iz budžeta države po pravilima o državnoj pomoći. Finansiranje javnih RTV servisa će biti u skladu s kriterijumima o dodeli državne pomoći. Ti kriterijumi podrazumevaju jasnu definiciju funkcije i obaveza javnog servisa, nadzor nad ispunjavanjem funkcija i obaveza, javnost finansijske kontrole, sprovođenje testa za uvođenje novih usluga, zabrane preplaćivanja (pri čemu treba uzeti u obzir i komercijalne prihode), srazmernosti i ponašanja na tržištu koje ne narušava pravila o zaštiti konkurencije.

Nužno je podići nivo ubiranja prihoda iz pretplate, kako zakonskim rešenjima, tako i boljom organizacijom toga posla. Javnim RTV servisima na nacionalnom i pokrajinskom nivou (RTS i RTV) treba omogućiti da drugačije naplaćuju pretplatu, ako sadašnji način prikupljanja pretplate nije delotvoran. Republika Srbija će obezbediti uslove za primenu zakonskih odredaba o naplaćivanju pretplate za radio-prijemnik u motornim vozilima.

Kad prihodi od pretplate dostignu nivo dovoljan za ostvarivanje osnovnih funkcija javnih RTV servisa, razmotriće se mogućnost uvođenja dodatnih ograničenja za oglašavanje na programima tih servisa.

S obzirom na poseban značaj i način finansiranja javnih RTV servisa, ti servisi će propise koji se odnose na oglašavanje, prodaju reklamnog prostora unapred i povezanim licima, dosledno sprovoditi.

U finansijskim planovima i izveštajima javnih RTV servisa razdvajaće se prihodi po osnovama prihoda od pretplate, komercijalnih prihoda i drugim osnovama, a njihovi finansijski planovi i izveštaji moraju biti dostupni javnosti.

3.4. Razvoj javnih RTV servisa

Položaj javnih RTV servisa biće uređen posebnim zakonom.

Republika Srbija će reformisanim pravnim okvirom omogućiti javnim RTV servisima da se razvijaju u novom tehnološkom okruženju da bi njihov program bio dostupan na različitim platformama i da mogu ponuditi opšte, specijalizovane i personalizovane usluge, kao i usluge na zahtev.

Posle prelaska na digitalno emitovanje TV programa, javni RTV servisi mogu da zatraže još programa za ostvarivanje funkcija koje su u skladu s propisanim obavezama javnog RTV servisa. Odluku o zahtevu donosi nadležno regulatorno telo.

3.5. Javna kontrola

Javna kontrola rada javnih RTV servisa u Republici Srbiji vrši se putem Upravnog i Programskog odbora.

Javni RTV servisi će, pored obaveštavanja nezavisnog regulatornog tela i nadležnog tela skupština, blagovremeno i stalno činiti dostupnim javnosti svoje programske i finansijske planove i izveštaje o njihovoj realizaciji i omogućiti javnu raspravu o tim dokumentima.

4. Javni regionalni radio i televizijski servisi

Imajući u vidu pravo građana da na lokalnom i regionalnom nivou dobijaju blagovremene i tačne informacije specifične za to područje, kao i obavezu države da obezbedi punu informisanost građana i neprekidno doprinosi unapređenju kvaliteta medijskih sadržaja, osnivaju se javni regionalni radio i televizijski servisi. Ti servisi će omogućiti da svi građani na teritoriji Republike Srbije, na jednak način, ostvaruju pravo na informisanje. Javni regionalni radio i televizijski servisi biće osnovani u skladu s relevantnim preporukama Saveta Evrope (Preporuka br. R (96) 10 o garantovanju nezavisnosti javnog servisa radio-difuzije i Preporuka br. R (2000) 23 o nezavisnosti i funkcijama regulatornih organa u oblasti radio-difuzije).

Republika Srbija, van teritorije Autonomne pokrajine Vojvodine, imaće šest javnih regionalnih radio i televizijskih servisa. Javni regionalni radio i televizijski servisi poklapaće se s jednom ili više zona raspodele (što će činiti zonu pokrivanja) predviđenim Završnim aktima Regionalne konferencije o radio-komunikacijama za planiranje digitalne terestrične radiodifuzne službe u delovima Regiona 1 i 3, frekvencijskim opsezima 174 - 230 MHz i 470 - 862 MHz.

Javni regionalni radio i televizijski servisi će funkcionisati na istim principima na kojima funkcionišu RTS i RTV, što podrazumeva upravljačku, programsku i finansijsku nezavisnost. Republika Srbija garantuje stvaranje tehničkih i finansijskih uslova za uspešno i

nezavisno delovanje tih medija. Finansiranje javnih regionalnih radio i televizijskih servisa će biti u skladu s pravilima o dodeli državne pomoći.

Javni regionalni radio i televizijski servisi biće ustanovljeni putem konkursa. Procedura formiranja javnih regionalnih radio i televizijskih servisa biće detaljno utvrđena posebnim zakonom.

Javni regionalni radio i televizijski servisi, zajedno s nacionalnim javnim servisima i regulatornim telom, imaće ključnu ulogu u pripremanju građana za digitalizaciju televizije, kao i njihovo medijsko opismenjavanje.

5. Javna glasila na jezicima nacionalnih manjina

Republika Srbija garantuje ostvarivanje prava nacionalne manjine na informisanje na svom jeziku radi očuvanja nacionalnog, kulturnog i jezičkog identiteta i pune ravnopravnosti nacionalnih manjina.

Manjinska javna glasila mogu postojati kao komercijalna, kao glasila civilnog društva i kao glasila nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Nacionalni saveti nacionalnih manjina mogu biti osnivači javnih glasila na jeziku nacionalne manjine za koju su osnovani i ta javna glasila imaju uređivačku nezavisnost u skladu sa zakonom.

Republika Srbija i Autonomna pokrajina Vojvodina će pomoći, podstaći i ohrabriti konkursnim sufinansiranjem najkvalitetnije projekte koji doprinose informisanju na jezicima nacionalnih manjina.

Javna glasila kojima su osnivači nacionalni saveti nacionalnih manjina ne mogu da učestvuju na konkursima za projektno finansiranje na republičkom, pokrajinskom ili lokalnom nivou.

Posle digitalizacije televizije u svakom regionu u kome živi manjinsko stanovništvo, zakonskim okvirom je potrebno obezbediti da nadležno regulatorno telo prilikom izdavanja dozvola za zemaljsko emitovanje programa može usloviti proizvodnjom dela programa na manjinskom jeziku, srazmerno zastupljenosti manjinskog stanovništva u zoni pokrivanja. Ako je zastupljenost stanovništva jedne nacionalne manjine većinska u zoni pokrivanja, izdavanje najmanje jedne dozvole trebalo bi da bude, u skladu s tehničkim mogućnostima, uslovljeno emitovanjem čitavog programa na jeziku te nacionalne manjine. Slično bi trebalo urediti i pitanje izdavanja dozvola za analogno emitovanje radio-programa na lokalnom i regionalnom nivou.

6. Savezne javne ustanove u oblasti informisanja

Republika Srbija će u skladu sa zakonom i u duhu Strategije rešiti pitanje statusa bivših saveznih javnih ustanova u oblasti informisanja, SJU "Radio Jugoslavija" i SJU "Jugoslovenski pregled" pošto se utvrdi da li postoji javni interes i izvrše konsultacije s relevantnim subjektima.

7. Javna glasila na novim tehnološkim platformama

Republika Srbija će podsticati na tehnološke inovacije u medijskom sektoru i razvoj novih medijskih platformi.

Medijski sadržaji od javnog značaja, na novim tehnološkim platformama, biće ravnopravno tretirani u pogledu mogućnosti projektnog finansiranja.

Polazeći od toga da su javna glasila tradicionalno regulisana režimom štampe i radio-difuzije za koja važe različita pravila, uvažavajući da se nove medijske platforme ubrzano menjaju i ne želeći da ograniči njihov razvoj, Republika Srbija će u odnosu na elektronska izdanja štampanih i elektronskih javnih glasila insistirati na poštovanju pozitivnih zakonskih propisa.

Imajući u vidu sve važniju ulogu koju internet ima u svakodnevnom životu svih članova modernog demokratskog građanskog društva, Republika Srbija priznaje internet kao osnovno ljudsko pravo, kao javno dobro koje je lako dostupno svima i otvoreno u smislu slobode izražavanja i informisanja. Republika Srbija će pravnim okvirom garantovati slobodu izražavanja na internetu, vodeći računa o tome da je restrikcija slobode izražavanja prihvatljiva samo u onim slučajevima kada je to predviđeno pravom, međunarodnim standardima i međunarodnim pravom.

VI DIGITALIZACIJA

1. Pregled platformi za emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji

Radi uvida u razvijenost različitih platformi za prenos televizijskih i radio programa, neophodno je imati u vidu da je u Republici Srbiji ukupan broj domaćinstava 2,7 miliona. Procenat onih koji su upućeni na prijem televizijskih signala putem spoljašnje antene jednak je prosečnom zemaljskom prijemu u Evropskoj uniji i iznosi 57%. Kablovski distribicioni sistemi postoje u 34% domaćinstava, satelitski prijem u obliku DTH u 8%, dok približno 1% domaćinstava koristi IPTV.

Radio-program se prenosi u analognom obliku, sa izuzetkom eksperimentalnog emitovanja u okviru multipleksa, koji je sada u nadležnosti JP "Emisiona tehnika i veze".

1.1. Zemaljsko emitovanje televizijskih i radio programa

Po osnivanju Republičke radiodifuzne agencije, pristupilo se izdavanju dozvola za analogno zemaljsko emitovanje radio i televizijskih programa u Republici Srbiji. Može se konstatovati da se u Republici Srbiji analogno emituju 133 televizijska programa, od kojih sedam programa ima nacionalno pokrivanje. Regionalno se emituje 30 programa, a lokalno 96. Dozvole za emitovanje tih programa ističu od 2014. do 2018. godine. Ukupan broj dozvola za radio i televizijsko emitovanje signala je 455.

Strategijom kojom se utvrđuje prelazak na digitalno emitovanje radio i televizijskih programa predviđeno je da odluka o digitalnom emitovanju, kao i izboru standarda za radijski prenos bude doneta posle 2015. godine. Treba napomenuti da će, po završenoj digitalizaciji zemaljskih televizijskih sistema prenosa, postojati realni uslovi za razvoj multipleksa i distribucione mreže za digitalno radio-emitovanje. Standardi za digitalni radio se još usavršavaju, a postojeći su implementirani u veoma malom broju evropskih država.

Savet Republičke radiodifuzne agencije je izdao 120 dozvola emiterima koji su imali status javnog servisa; 77 za emitovanje radio-programa i 43 za emitovanje televizijskih programa. U međuvremenu je izvršena 31 privatizacija i Savet Republičke radiodifuzne agencije je oduzeo tri dozvole javnim servisima.

Na osnovu podataka Republičke agencije za elektronske komunikacije, utvrđeno je da, zaključno sa 1. julom 2011. godine, na području Republike Srbije emituje ukupno 47 radio-stanica i devet televizijskih stanica piratski emituje signale. U nadležnom ministarstvu, u sektoru za elektronske komunikacije, uvedena je inspeksijska služba od koje se očekuje da reši nastali problem.

1.2. Satelitsko emitovanje televizijskih programa

Satelitsko emitovanje nacionalnih komercijalnih pružalaca audio-vizuelnih medijskih usluga, kao i javnog servisa RTS, vrši se u digitalnom obliku i pretežno je orijentisano na evropsko područje. Satelitski kapaciteti su najčešće iznajmljivani od međunarodnih satelitskih kompanija. Korišćeni su i kapaciteti nacionalnog telekom operatora.

1.3. Kablovsko emitovanje televizijskih programa

Kablovski distribicioni sistemi vrše ili analogno emitovanje, ili digitalno u standardu DVB-C (razvijen 1994. godine). Za prijem digitalnog televizijskog programa kablovski operatori nude STB uređaje s različitim softverom koji, u većini slučajeva, onemogućava

prijem digitalnog signala različitih operatora pomoću jednog istog uređaja. Republika Srbija nije donela strategiju kojom bi se utvrdio prelazak na digitalno emitovanje u kablovskim sistemima. Po iskustvu nekih država iz Evropske unije, takva strategija bi se mogla utvrditi po okončanju uvođenja digitalnog zemaljskog emitovanja televizijskih programa. Tržište kablovske distribucije televizijskih programa nije u potpunosti regulisano, pa su naponi resornog ministarstva, kao i Republičke radiodifuzne agencije usmereni u tom pravcu. Podnet je 151 zahtev za izdavanje dozvole za emitovanje televizijskih programa u okviru kablovskih distributivnih sistema, od kojih 86 ima dozvolu i za zemaljsko emitovanje programa.

1.4. IPTV - prenos televizijskog programa preko interneta

Nekoliko operatora kablovskih distributivnih sistema pruža usluge prenosa televizijskog signala u digitalnom obliku preko interneta. Ta tehnologija je relativno nova i kompatibilna je sa usvojenim standardom za emitovanje televizijskih signala zemaljskim putem.

2. Digitalizacija zemaljske televizije

U skladu s preuzetim međunarodnim obavezama i postojećim regulatornim okvirom, nadležni organi i organizacije Republike Srbije intenzivno rade na završetku prelaska sa analognog na digitalno emitovanje zemaljskog televizijskog signala i sprovode sve aktivnosti važne za taj proces, poštujući prava emitera stečena dobijanjem dozvole za emitovanje televizijskog programa.

Digitalna televizija sa sobom nosi veliku promenu u odnosu na analognu: dosadašnji emiteri postaju pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga, dok usluge multipleksiranja, distribucije i emitovanja programa pruža operator.

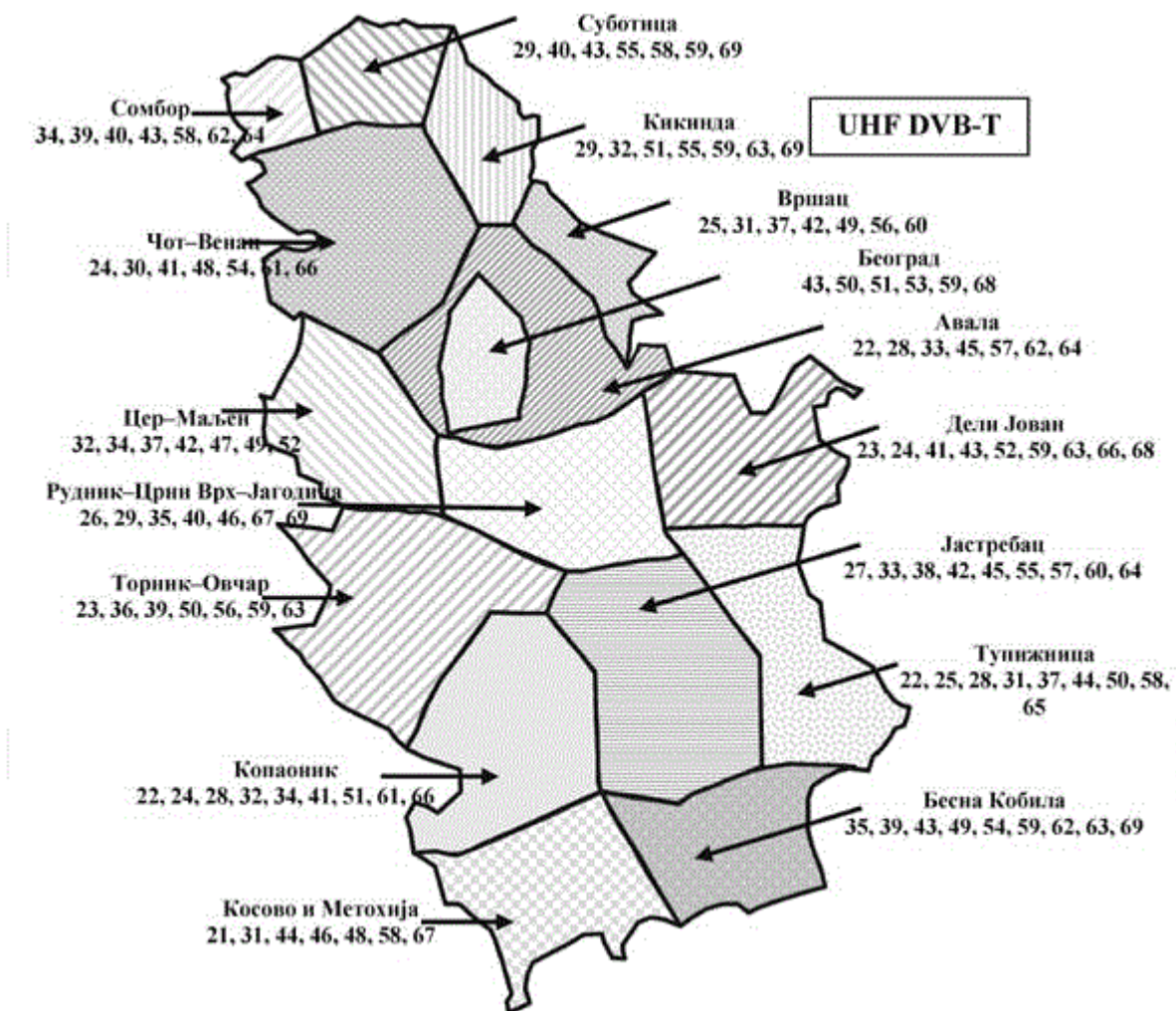
Republika Srbija će u digitalnoj tehnologiji omogućiti da se u opsegu jednog radiofrekvencijskog kanala emituje do 20 različitih programa u standardnoj rezoluciji. Time će se postići efikasnije korišćenje radiofrekvencijskog spektra, veća konkurencija na tržištu i više mogućnosti za unapređenje stvaralaštva i očuvanje kulturnog identiteta.

Danom prelaska na digitalno emitovanje programa, svi imaoци dozvola za emitovanje programa nastaviće da program za koji su dobili dozvolu pružaju kao medijsku uslugu. Istovremeno, dozvole za radiodifuznu stanicu koje su sastavni deo celovitih dozvola za emitovanje programa biće zamenjene dozvolom za pristup multipleksu u zemaljskom digitalnom emitovanju. Reformisanim pravnim okvirom u oblasti radio-difuzije biće omogućeno da zona pokrivanja jedne TV stanice u digitalnom domenu obuhvata jednu ili više zona raspodele, slika 1.

Proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje programa podrazumeva i izvesne troškove za građane u vidu pribavljanja dekodera za digitalni signal. Republika Srbija će, u tom smislu, posebno voditi računa o socijalno ranjivim kategorijama društva, siromašnima i osobama sa invaliditetom. Različitim olakšicama i dotacijama za njih će biti obezbeđen poseban status u procesu digitalizacije. Posebna pažnja biće posvećena osobama sa problemima vida i sluha, obezbeđenjem posebnih programskih sadržaja, prelaskom na digitalno emitovanje, kroz programe nacionalnih i regionalnih javnih servisa. Država će u saradnji s kompanijama elektronske industrije obezbediti tehnički i cenovno najpovoljnije dekodere za građane. Država će u procesu digitalizacije posebno brinuti o privatnosti i zaštiti podataka koji mogu postati dostupni pružaoциma medijskih usluga.

Zone raspodele su utvrđene prema završnim aktima Regionalne radio-konferencije (RRC-06). Republika Srbija je donela Zakon o potvrđivanju završnih akata te konferencije (GE06) i time prihvatila sve obaveze vezane za prelazak na digitalno emitovanje televizijskih i radio signala koje su utvrđene tim aktom.

Javno preduzeće "Emisiona tehnika i veze" obavljaće usluge multipleksiranja, emitovanja i distribucije digitalnog televizijskog programa za sve televizije s važećom dozvolom. Javno preduzeće "Emisiona tehnika i veze" je dužno da omogući pristup multipleksu pod javnim, nediskriminatorskim i objektivnim uslovima, dok će tarifni sistem zasnovan na troškovnom principu utvrditi Regulatorna agencija za elektronske komunikacije.

Slika 1. Zone raspodele s dodeljenim kanalima za DVB-T u UHF opsegu.

(Izvor: Regulatorna agencija za elektronske komunikacije)

3. Digitalna dividenda

Prelaskom sa analognog na digitalno emitovanje televizijskih programa, umesto jednog televizijskog programa u postojećem televizijskom kanalu, emitovaće se znatno veći broj programa koji mogu biti i u standardnoj (SDTV) i u visokoj rezoluciji (HDTV). Stoga će veći broj televizijskih kanala ostati oslobođen.

Strategijom za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje televizijskih programa predviđeno je da se televizijski programi emituju prema najefikasnijem standardu (DVB-T2), čime je omogućen veliki broj programa u istom televizijskom kanalu. S druge strane, standard za kompresiju video i audio signala u okviru jednog televizijskog programa (MPEG-4 p.10) efikasno smanjuje protok potreban za prenos jednog televizijskog programa. Izborom najnovijih tehnologija, kao i arhitekture mreže za distribuciju televizijskih programa u Republici Srbiji, obezbeđeno je efikasno iskorišćenje radiofrekvencijskog spektra, čime se povećava digitalna dividenda.

Oslanjajući se na rezultate studija urađenih u državama Evropske unije, kao i rezultate Svetske radio-konferencije (WRC-07), čija je Zaključna akta usvojila Narodna skupština, Strategija je za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje televizijskih programa je utvrdila digitalnu dividendu. Tom strategijom je predviđeno da se radiofrekvencijski opseg koji odgovara televizijskim kanalima 61 - 69 UHF opsega (790-862 MHz) ne koristi za televizijsko emitovanje, već za mobilne širokopolasne servise. EU je, takođe, donela preporuku EU C(2009) 8287 od 20. oktobra 2009. godine (*Facilitating the release of the digital dividend in the European Union*) kojim se reguliše korišćenje tog opsega, poznatog kao 800 MHz, odnosno kao "Dividenda 1". Evropski parlament, pored opsega 800 MHz, predlaže da se odvoje kanali i iz opsega 700 MHz kao "Digitalna dividenda 2", takođe za razvoj širokopolasnih servisa. Međunarodna unija za telekomunikacije ITU, kao i Evropska unija, postavili su cilj za razvoj širokopolasnih sistema, mreža i servisa do 2020. godine. Evropska unija je donela Digitalnu agendu do 2020. godine. Agenda precizira da se svakom građaninu mora obezbediti pristup internetu velikog protoka, pogodnog za razvoj i korišćenje širokopolasnih servisa, na primer različitih audio-vizuelnih aplikacija, do 2020. godine. Republika Srbija je takođe donela svoju Digitalnu agendu sa sličnim ciljevima koji rezultuju opštim

napretkom društva, a posebno građana iz seoskih sredina kojima internet servisi nisu ni dostupni jer ne postoji fiksna kablovska mreža. Uvođenjem mobilnog širokopojasnog pristupa građanima se mogu pružiti i različiti audio-vizuelni sadržaji, pa čak i televizijski program.

Iz postavljenih ciljeva proističe da je neophodno odvojiti što veći deo radiofrekvencijskog spektra kao digitalnu dividendu i dodeliti ga mobilnim širokopojasnim sistemima. Za procenu ukupnog kapaciteta digitalne dividende u Republici Srbiji, mora se imati u vidu broj potrebnih televizijskih kanala u standardnoj i visokoj rezoluciji posle prelaska na digitalno televizijsko emitovanje. Resorno ministarstvo i Regulatorna agencija za elektronske komunikacije, kao odgovorni za upravljanje spektrom, utvrdiće veličinu digitalne dividende.

VII REGULACIJA I SAMOREGULACIJA U OBLASTI JAVNIH GLASILA

1. Regulatorno telo

Republika Srbija će raditi na institucionalnom jačanju regulatornog tela iz oblasti radio-difuzije prilagođavanjem i primenom odgovarajućeg zakonskog okvira.

Republika Srbija će nadzor nad radom regulatornog tela vršiti samo u pogledu zakonitosti njegovog delovanja i ispravnosti i javnosti finansijskih aktivnosti.

1.1. Finansiranje

Republika Srbija zakonom utvrđuje način finansiranja regulatornog tela, koji će mu omogućiti da svoju funkciju izvršava u potpunosti i nezavisno.

Regulatorno telo finansiraće se iz naknada koje će se, u skladu sa zakonom, naplaćivati od pružalaca medijskih usluga.

1.2. Ovlašćenja i nadležnosti

Regulatorno telo donosi pravila i smernice u oblasti radio-difuzije, kao i interna pravila, u slučajevima predviđenim zakonom.

Regulatorno telo izdaje dozvole za emitovanje programa, utvrđuje uslove i kriterijume za izdavanje i obnavljanje dozvola u skladu sa zakonom. Zakonom utvrđen postupak izdavanja dozvola mora da bude jasan, precizan i nediskriminatoran i da se sprovodi na otvoren i nepristrasan način. Dozvola za pružanje medijske usluge zemaljskim digitalnim, odnosno analognim emitovanjem izdaje se na javnom konkursu, dok se dozvole za distribuciju programa drugim platformama izdaju na zahtev pružalaca medijskih usluga. Zakonom mogu biti predviđeni slučajevi u kojima se ne izdaje dozvola za pružanje medijskih usluga. Odluke regulatornog tela moraju da budu dostupne najširoj javnosti.

Reformisanim pravnim okvirom preciznije će biti definisane nadležnosti regulatornog tela da donosi strateške planove o razvoju sektora, kao i uređene procedure, u skladu s kojima se, na osnovu sagledavanja potreba građana i društvenih grupa za medijskim sadržajima i sveobuhvatne analize tržišta i uticaja licenciranja novih pružalaca sadržaja na tržište, odlučuje o zonama pokrivanja i broju i vrsti programa za koje se izdaju nove dozvole na javnom konkursu. Iste procedure primenjivaće se i ako javni servisi podnesu zahtev za širenje svoje programske ponude.

Regulatorno telo će, u skladu sa zakonom, blagovremeno vršiti nadzor nad usklađenošću svih programskih sadržaja za koje je izdalo dozvolu, kao i za usklađenost sadržaja javnih servisa s propisima koji se odnose na oblast radio-difuzije i o tome će obavestavati javnost i pružaoce usluga. U vezi s tim, regulatorno telo će preduzimati mere u skladu sa svojim ovlašćenjima.

1.3. Odgovornost

Regulatorno telo za radiodifuziju za svoj rad odgovara najširoj javnosti i dužno je da objavljuje i javnosti čini dostupnim redovne i vanredne izveštaje o svom radu, uključujući i finansijske izveštaje.

Nadzor nad radom regulatornog tela vrši se samo u pogledu zakonitosti njegovog delovanja i ispravnosti i javnosti finansijskih aktivnosti kako bi se istovremeno zaštitila njegova nezavisnost i ono učinilo odgovornim za svoj rad.

Sve odluke i svi propisi koje donese regulatorno telo treba da budu doneti u skladu sa zakonom i dostupni javnosti.

2. Samoregulatorna tela u oblasti javnog informisanja

Republika Srbija ohrabruje rad i razvoj samoregulatornih tela i podržava sve napore novinara i predstavnika medijske industrije usmerene ka podizanju profesionalnih standarda u novinarstvu.

Samoregulatorna tela suštinski doprinose jačanju ugleda javnih glasila u društvu, poštovanju profesionalnih novinarskih kodeksa, sprečavanju nedozvoljenog uticaja na uređivačku politiku, smanjenju broja sudskih postupaka protiv novinara i unapređenju dijaloga između građana i javnih glasila.

Da bi ispunila tu važnu društvenu ulogu, samoregulatorna tela treba da se finansiraju na način koji ne dovodi u pitanje njihovu nezavisnost. O prikupljanju i trošenju finansijskih sredstava za rad samoregulatornih tela odlučuju njihovi osnivači.

Republika Srbija podržava nezavisnost i punu samostalnost samoregulatornih tela i neće se mešati u njihovo osnivanje, finansiranje, organizaciju i rad.

VIII DRŽAVNA POMOĆ

1. Državna pomoć

Republika Srbija će postojeću zakonsku regulativu o dodeli državne pomoći unaprediti u smislu obuhvatanja oblasti javnog informisanja i sprovesti je u skladu sa utvrđenim javnim interesom vodeći računa o kriterijumima koji podrazumevaju javnost finansijske kontrole, zabrane preplaćivanja, srazmernosti i ponašanja na tržištu koje ne narušava pravila o zaštiti konkurencije. Republika Srbija će istovremeno primenjivati pravila o dodeli državne pomoći i u svim ostalim postupcima u kojima se dodeljuju javna sredstva javnim glasilima.

2. Principi projektnog finansiranja

Republika Srbija će obezbediti, u svemu u skladu s propisima kojima je regulisana kontrola državne pomoći, sufinansiranje javnog interesa u medijskom sektoru, po jedinstvenoj metodologiji, bez obzira na to da li se kao davalac pomoći u konkretnom slučaju pojavljuje Republika, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, preko nadležnih organa ili drugih pravnih lica koja upravljaju, odnosno raspolažu javnim sredstvima i dodeljuju državnu pomoć u bilo kom obliku.

Ukupna sredstva za tu namenu biće utvrđena i opredeljena u odgovarajućim budžetima, u obimu koji će obezbediti ostvarivanje javnog interesa u medijskom sektoru. Tako opredeljena sredstva dodeljivaće se u javnom postupku, pod jednakim i nediskriminatornim uslovima, na javnim konkursima za sufinansiranje projekata kojima se obezbeđuje ostvarivanje javnog interesa utvrđenog zakonom. Te konkurse će davaoci pomoći raspisivati za javna glasila koja ispunjavaju uslove za prijavu. Način dodele sredstava biće na jedinstven način utvrđen zakonom i podzakonskim aktima.

Kao kriterijumi za izbor projekata na javnim konkursima vrednovaće se najpre značaj projekta za ostvarivanje javnog interesa, njegov doprinos raznolikosti medijskih sadržaja i pluralizmu ideja i vrednosti, validna argumentacija projekta i adekvatna specifikacija budžeta, usklađena i obrazložena sa stanovišta planiranih projektnih aktivnosti, kao i održivost projekta.

Radi odlučivanja o izboru projekata na javnim konkursima, davaoci pomoći formiraće nezavisne komisije, čiji će rad biti javan. Te komisije će biti sastavljene od kompetentnih predstavnika javnosti, profesionalnih udruženja i sektora koji se ne finansira iz budžeta.

Rezultati javnih konkursa, s detaljnim obrazloženjem odluka biće objavljivani na zakonom predviđen način kojim se garantuje njihova dostupnost učesnicima na konkursu i javnosti. S korisnicima sredstava zaključivaće se ugovori kojima će oni biti obavezani da dobijena sredstva troše namenski i u određenim rokovima, kao i da, po završetku projekta, dostave odgovarajući narativni i finansijski izveštaj o utrošenim sredstvima.

Davaoci pomoći vršiće redovnu procenu i nadzor nad načinom raspolaganja i korišćenja sredstava posle izvršene raspodele i rezultate o tome će objavljivati tako da u potpunosti budu dostupni javnosti.

3. Specifične podsticajne mere

Preispitaće se mogućnost primene dodatnih podsticajnih mera, u skladu s propisima za dodelu državne pomoći, kao što su:

- 1) značajno smanjivanje stope PDV-a na prodaju štampe, servisa novinskih agencija i medijskih sadržaja čija je produkcija projektno finansirana sredstvima državne pomoći;
- 2) smanjenje, odnosno ukidanje carina na repro-materijal, delove i osnovna sredstva koja je potrebno servisirati, a koji se ne proizvode, odnosno na usluge koje se ne pružaju u Republici Srbiji;
- 3) stimulisanje zapošljavanja u medijskom sektoru oslobađanjem poslodavaca od dela poreza i doprinosa na novozaposlene i poreza na autorske honorare;

4) podrška javnim glasilima, novinarskim udruženjima i medijskim asocijacijama za programe usavršavanja novinara u različitim oblastima (ekonomija, odbrana, manjinska prava, unutrašnji poslovi, poljoprivreda, nove tehnologije i dr.);

5) obavezivanje državnih organa da oglasni prostor u medijima kupuju direktno od javnih glasila, bez posrednika;

6) oslobađanje lokalnih javnih glasila dela lokalnih taksa i naknada, kao što su takse za isticanje firmi, naknade za korišćenje građevinskog zemljišta i sl.

IX AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE

Redni broj	Aktivnosti	Rok za izvršenje od dana donošenja Strategije	Nosilac aktivnosti
1	Utvrđivanje predloga zakona kojim se reguliše oblast javnog informisanja	do 18 meseci	MKIID
2	Utvrđivanje predloga zakona kojim se reguliše oblast elektronskih medija (usklađivanje sa Direktivom AVMS)	do 18 meseci	MKIID
3	Utvrđivanje predloga zakona o javnim RTV servisima	do 18 meseci	MKIID
4	Usklađivanje propisa kojima se reguliše medijska koncentracija i javnost vlasništva sa pravilima EU	do 18 meseci	MKIID
5	Donošenje nove regulative koja utvrđuje status JP NA "Tanjug"	do 18 meseci	MKIID
6	Donošenje nove regulative koja utvrđuje status SJU "Radio Jugoslavija" i SJU "Jugoslovenski pregled"	do 15 meseci	MKIID
7	Usaglašavanje zakona kojima se u celini ili pojedinim odredbama	do 12 meseci	MKIID

	uređuje oblast javnog informisanja sa evropskim zakonodavstvom		MLJMPDULS
8	Preispitivanje mogućnosti izmena: Zakona o oglašavanju; Zakona o pravu na besplatne akcije i novčanu naknadu koju građani ostvaruju u postupku privatizacije; Zakona o porezu na dodatnu vrednost; Carinskog zakona; Zakona o kontroli državne pomoći.	do 10 meseci	MKIID
9	Povlačenje države iz vlasništva u svim javnim glasilima	najkasnije u roku od 24 meseca po utvrđivanju zakonskog osnova	MKIID Agencija za privatizaciju
10	U skladu sa SSP-om, primena Zakona o kontroli državne pomoći	od 1. januara 2012. godine	MKIID
11	Preispitivanje mogućnosti uvođenja programa medijske pismenosti u proces obrazovanja	10 meseci	MKIID
12	Podržavanje sprovođenja analiza u oblasti medijske pismenosti i medijskih vrednosti i podsticanje na izradu sadržaja u vezi s medijskom pismenošću	trajno	MKIID
13	Podsticanje na korišćenje medija i IKT	trajno	MKIID

X ZAVRŠNA ODREDBA